

Pisum (Hrách)

čeleď: Fabaceae

Roste v jihozápadní Asie a severovýchodní Africe. Stonek je popínavý. Kvete motýlkovými květy. Plodem je lusk. Nejznámějším druhem je *P. sativum*.

Množí se semeny.

Pisum abyssinicum

oblasti: Etiopie, Jemen

Pochází z Jemenu a Etiopie.

Pisum elatius

synonyma: *P. biflorum*, *P. sativum* subsp. *elatius*

oblasti: Afganistán, Izrael, Středozeří, Sýrie, Turecko

Roste od středozeří po Afgánistán.

Pisum ensifolium

synonyma: *Lathyrus ensifolius*, *Orobus ensifolius*

Pisum fulvum

oblasti: Afganistán, Izrael, Jordánsko, Libanon, Malá Asie (Anatolie), Maryland, Středozeří, Sýrie, Zakavkazsko

Pochází z Jordánska, Izraele, Libanonu a Sýrie. Kvete růžvooranžovými květy.

Pisum heterophyllum

synonyma: *Lathyrus sylvestris* subsp. *heterophyllum*

Pisum hirsutum

Pisum macrocarpum

synonyma: *P. sativum* var. *macrocarpum*

Pisum pumilio

Pisum sativum (Hrách setý)

synonyma: *Lathyrus oleraceus*, *P. humile*, *P. sativum* var. *humile*, *P. sativum* var. *macrocarpon*, *P. vulgare*

oblasti: Andalusie, Connecticut, Florida, Grónsko, Illinois, Írán, Itálie, Izrael, Jižní Karolína, Kalifornie, Kansas, Katalánsko, Kentucky, Libanon, Louisiana, Maine, Malá Asie (Anatolie), Manitoba, Massachusetts, Michigan, Mississippi, Missouri, Německo, New Hampshire, New York, Oklahoma, Ontario, Oregon, Pennsylvania, Polsko, Quebec, Severní Karolína, Sýrie, Utah, V Středozeří, Virginie, Washington

Pochází z východního středozeří, Izraele, Libanonu, Sýrie a východního Turecka. Patří mezi jednoletky. Dorůstá výšky 0,15 - 2m. Stonky jsou duté a popínavé. Listy jsou dlouhé 4 - 13cm, sudozpeřené, tvořené 1 - 3 páry lístků, vlastní lístky jsou dlouhé (1,8 -) 3 - 6 (i 7)cm, široké 0,9 - 4,5cm, vejčité až podlouhlé, zakončené úponkem. Vlastní lístky pak mají délku 1 - 3,5cm. Květy samostatnými nebo párovými bílými (nebo narůžovělými či namodralými) pyskatými květy se zelenými žilkami s délkou 1,9 - 3cm. Obsahuje větší množství dusíkatých látek a vlákninu. Plodem je lusk délky 4 - 8cm, šířky 0,9 - 1,8cm obsahující (3 -) 6 - 10 semen. Existují vnitrodruhové taxony:

- subsp. *arvense* (Hrách setý peluška)
- subsp. *biflorus*
- subsp. *elatus*
- subsp. *hortense* (Hrách setý zahradní)
- var. *leptolobum* (Hrách setý zahradní k vylupování) - výška 0,6 - 1,5m; lodyhy holé, poléhavé; palisty velké, srdčité, listy zakončené úponkem; květy samostatné nebo párovité, korunu tvoří pavéza, křídla a člunek; plodem je až 13cm dlouhý lusk obsahující 7 - 13 kulatých zelených nebo žlutých semen
 - 'Dětenický žlutý velkozrný' - žlutá semena
 - 'Klatovský' - zelená semena
 - 'Liliput' - zelená semena
 - 'Podřipan' - žlutá semena
 - 'Pyram' - žlutá semena
 - 'Raman' - zelená semena
 - 'Slovenský Viktoria 800' - žlutá semena
- var. *quadratum* (Hrách setý zahradní dřevňový) - výška 0,6 - 1,3m; stonky někdy srostlé; listy sudozpeřené tvořené 3mi páry lístků s koncovým úponkem; květy samostatné nebo párovité; lusk dlouhý 8 - 13cm s 4 - 13ti hranatými zploštělými semeny v barvě zelené (i žluté)
 - 'Junior'
 - 'Libohovický úrodný'
 - 'Lumír'
 - 'Superior'
 - 'Zázrak z Kelvedonu'
- var. *saccharatum* (Hrách setý zahradní cukrový) - výška 0,7 - 1,8m; lodyhy poléhavé (i podélně srostlé); palisty výrazné, listy sudozpeřené, koncový přeměněn v úponek; květy bílé nebo červenofialové, samostatné nebo párovité; lusk dlouhý do 8cm, široký 1,8cm, zahnutý
 - 'Heinrichův raný'
- subsp. *humile*
- subsp. *sativum* (Hrách setý pravý)
- var. *speciosum* (Hrách setý polní/Peluška) - výška 0,5 - 1,5m; lodyhy poléhavé; palisty velké, listy sudozpeřené, zakončené úponkem, v místě přisednutí je červená kresba; květy samostatné,

červenorůžovofialové, člunek zelenofialový; lusk dlouhý 5 - 8cm, obsahuje 5 zploštělých nazelenalých, hnědých až šedočerných semen (mohou být tečkované nebo mramorované)

- 'Kapucin'
- 'Klatovská jarní'
- 'Klatovská ozimá'
- 'Pois Gris de printemps'
- 'Pois Perdrix'
- 'Violeta'

Nejvíce mu vyhovují vlhčí dobře propustné vápenité písčité až jílovitohlinité půdy bohaté na živiny.

Množí se semeny sázenými do hloubky asi 5cm.

Pisum syriacum

oblasti: Sýrie

Další informace:

http://botanika.borec.cz/hrach_sety.php

<http://botanika.wendys.cz/kytky/K488.php>

<http://botany.cz/cs/pisum-sativum/>

http://cs.wikipedia.org/wiki/Hr%C3%A1ch_set%C3%BD

http://www.agritec.cz/new/index.php?option=com_content&view=article&id=20%3Ataxonomie-rodu-pisum-l&catid=15%3Aluskoviny&Itemid=23&lang=cs

<https://www.rostliny.net/>